

Przedmiotowy System Oceniania z Matematyki

**Szkoła Podstawowa nr 18 im.
Ignacego Krasickiego w Sosnowcu**

I. Ogólne zasady oceniania uczniów

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczyciela postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności oraz jego poziomu w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania, opracowanych zgodnie z nią.
2. Nauczyciel:
 - informuje ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie;
 - udziela uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju;
 - udziela uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
 - motywuje ucznia do dalszych postępów w nauce;
 - dostarcza rodzicom informacji o postępach, trudnościach w nauce oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia.
3. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.
4. Nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły.
5. Sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne są udostępniane do wglądu uczniowi lub jego rodzicom.
6. Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego określa statut szkoły.

II. Kryteria oceniania poszczególnych form aktywności

Ocenie podlegają: prace klasowe, sprawdziany, kartkówki, odpowiedzi ustne, prace domowe, ćwiczenia praktyczne, praca ucznia na lekcji, prace dodatkowe oraz szczególne osiągnięcia.

1. **Prace klasowe** przeprowadza się w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu danego działu.
 - Prace klasowe planuje się na zakończenie każdego działu.
 - Uczeń jest informowany o planowanej pracy klasowej z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem
 - Przed każdą pracą klasową nauczyciel podaje jej zakres programowy.
 - Każdą pracę klasową poprzedza lekcja powtórzeniowa (lub dwie lekcje), podczas której nauczyciel zwraca uwagę uczniów na najważniejsze zagadnienia z danego działu.
 - Zasady uzasadniania oceny z pracy klasowej, jej poprawy oraz sposób przechowywania prac klasowych są zgodne z WSO.
 - Praca klasowa umożliwia sprawdzenie wiadomości i umiejętności na wszystkich poziomach wymagań edukacyjnych – od koniecznego do wykraczającego.
 - Zasada przeliczania oceny punktowej na stopień szkolny:
% możliwych do uzyskania punktów/ocena:
 1. 0% - 30% - niedostateczny
 2. 31% - 50% - dopuszczający
 3. 51% - 75% - dostateczny
 4. 76% - 89% - dobry
 5. 90% - 99% - bardzo dobry
 6. 100% – celujący
- Zadania z pracy klasowej są przez nauczyciela omawiane i poprawiane po oddaniu prac.
2. **Sprawdziany** przeprowadza się w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu semestru lub całego roku.
 - Sprawdziany planuje się na zakończenie I i II semestru.

- Uczeń jest informowany o planowanych sprawdzianach na początku roku szkolnego.
 - Każdy sprawdzian poprzedza lekcja powtórzeniowa (lub dwie lekcje), podczas której nauczyciel zwraca uwagę uczniów na najważniejsze zagadnienia z danego semestru czy roku.
 - Zadania ze sprawdzianu są przez nauczyciela omawiane i poprawiane po oddaniu prac.
- 3. Kartkówki** przeprowadza się w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu programowego 2 lub 3 ostatnich jednostek lekcyjnych.
- Nauczyciel nie ma obowiązku uprzedzania uczniów o terminie i zakresie programowym kartkówki.
 - Kartkówka jest tak skonstruowana, by uczeń mógł wykonać wszystkie polecenia w czasie nie dłuższym niż 20 minut.
 - Zasady przechowywania kartkówek reguluje WSO.
 - Umiejętności i wiadomości objęte kartkówką wchodzi w zakres pracy klasowej przeprowadzanej po zakończeniu działu i tym samym zła ocena z kartkówki może zostać poprawiona pracą klasową.
- 4. Odpowiedź ustna** obejmuje zakres programowy aktualnie realizowanego działu. Oceniając odpowiedź ustną, nauczyciel bierze pod uwagę:
- zgodność wypowiedzi z postawionym pytaniem,
 - prawidłowe posługiwanie się pojęciami,
 - zawartość merytoryczną wypowiedzi,
 - sposób formułowania wypowiedzi.
- 5. Praca domowa** jest pisemną lub ustną formą ćwiczenia umiejętności i utrwalania wiadomości zdobytych przez ucznia podczas lekcji.
- Pisemną pracę domową uczeń wykonuje w zeszycie, w zeszycie ćwiczeń lub w formie zleconej przez nauczyciela.
 - Brak pracy domowej uczeń powinien zgłosić nauczycielowi na początku lekcji(skutkuje to odnotowaniem minusa do dziennika), nie zgłoszenie braku pracy skutkuje oceną niedostateczną.
 - Błędnie wykonana praca domowa jest sygnałem dla nauczyciela, mówiącym o konieczności wprowadzenia dodatkowych ćwiczeń utrwalających umiejętności i nie może być oceniona negatywnie.
 - Przy wystawianiu oceny za pracę domową nauczyciel bierze pod uwagę samodzielność i poprawność wykonania.
- 6. Aktywność i praca ucznia na lekcji** są oceniane, zależnie od ich charakteru, za pomocą plusów i minusów.
- Plus uczeń może uzyskać m.in. za samodzielne wykonanie krótkiej pracy na lekcji, krótką prawidłową odpowiedź ustną, aktywną pracę w grupie, pomoc koleżeńską na lekcji przy rozwiązaniu problemu, przygotowanie do lekcji.
 - Minus uczeń może uzyskać m.in. za brak przygotowania do lekcji (np. brak przyrządów, zeszytu, zeszytu ćwiczeń), brak zaangażowania na lekcji.
 - 5 uzyskanych plusów daje ocenę bardzo dobrą, 5 minusów to ocena niedostateczna.

Uczeń dwukrotnie w ciągu semestru może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji matematyki (poza lekcjami na których odbywa się sprawdzian lub zapowiedziana przez nauczyciela kartkówka). Trzecie NP skutkuje oceną niedostateczną do dziennika.

- 7. Ćwiczenia praktyczne** obejmują zadania praktyczne, które uczeń wykonuje podczas lekcji. Oceniając je, nauczyciel bierze pod uwagę:
- wartość merytoryczną,
 - dokładność wykonania polecenia,

- staranność,
- w wypadku pracy w grupie stopień zaangażowania w wykonanie ćwiczenia.

8. Prace dodatkowe obejmują dodatkowe zadania dla zainteresowanych uczniów, prace projektowe wykonane indywidualnie lub zespołowo, przygotowanie gazetki ściennej, wykonanie pomocy naukowych, prezentacji. Oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę m.in.:

- wartość merytoryczną pracy,
- estetykę wykonania,
- wkład pracy ucznia,
- sposób prezentacji,
- oryginalność i pomysłowość pracy.

9. Szczególne osiągnięcia uczniów, w tym udział w konkursach przedmiotowych, szkolnych i międzyszkolnych, są oceniane zgodnie z zasadami zapisanymi w WSO.

10. Zeszyt przedmiotowy. Oceniana jest estetyka prowadzenia zeszytu i obecność wszystkich tematów, notatek, rysunków, prac domowych. Uczeń nieobecny ma obowiązek uzupełnić braki.

III. Kryteria wystawiania oceny po I semestrze oraz na koniec roku szkolnego

1. Klasyfikacja semestralna i roczna polega na podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia oraz ustaleniu oceny klasyfikacyjnej.
2. Zgodnie z zapisami WSO nauczyciele i wychowawcy na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców o:
 - wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z matematyki,
 - sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów,
 - warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana oceny klasyfikacyjnej,
 - trybie odwoływania od wystawionej oceny klasyfikacyjnej.
3. Przy wystawianiu oceny śródrocznej lub rocznej nauczyciel bierze pod uwagę stopień opanowania poszczególnych działów tematycznych, oceniany na podstawie wymienionych w punkcie II różnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności.

Zasady uzupełniania braków i poprawiania ocen

1. Uczeń może poprawić każdą ocenę.
2. Oceny z prac klasowych poprawiane są na poprawkowych pracach klasowych w ciągu dwóch tygodni od wystawienia oceny. Datę i formę poprawy ustala nauczyciel.
3. W przypadku usprawiedliwionej i dłuższej nieobecności ucznia na sprawdzianie, uczeń ma obowiązek zaliczyć sprawdzian w terminie dwóch tygodni od powrotu do szkoły. (Formy zaliczania ustala nauczyciel.)
4. W przypadku jednodniowej nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia na sprawdzianie lub zapowiedzianej kartkówce uczeń jest zobowiązany napisać zaległy sprawdzian/kartkówkę na najbliższych zajęciach wyrównawczych z matematyki lub na lekcji matematyki (ustala nauczyciel)
5. Oceny z odpowiedzi ustnych mogą być poprawione ustnie.
6. Ocenę z pracy domowej lub ćwiczenia praktycznego uczeń może poprawić wykonując tę pracę ponownie.
7. Uczeń może uzupełnić braki w wiedzy i umiejętnościach, biorąc udział w zajęciach wyrównawczych.
8. Sposób poprawiania klasyfikacyjnej oceny niedostatecznej semestralnej lub rocznej regulują przepisy WSO i rozporządzenia MEN.

IV. Zasady badania wyników nauczania

1. Badanie wyników nauczania ma na celu diagnozowanie efektów kształcenia.
2. Badanie to odbywa się w trzech etapach:
 - diagnozy wstępnej,
 - diagnozy na zakończenie I semestru nauki,
 - diagnozy na koniec roku szkolnego.
3. Oceny uzyskane przez uczniów podczas tych diagnoz nie mają wpływu na ocenę semestralną i roczną.

V. Poziomy wymagań a ocena szkolna

Wyróżniono następujące wymagania programowe: konieczne (K), podstawowe (P), rozszerzające (R), dopełniające (D) i wykraczające poza program nauczania (W).

Wymienione poziomy wymagań odpowiadają w przybliżeniu ocenom szkolnym. Nauczyciel, określając te poziomy, powinien sprecyzować, czy opanowania konkretnych umiejętności lub wiadomości będzie wymagał na ocenę dopuszczającą (2), dostateczną (3), dobrą (4), bardzo dobrą (5) czy celującą (6).

- Wymagania **konieczne (K)** – obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.
- Wymagania **podstawowe (P)** – obejmują wymagania z poziomu K oraz wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.
- Wymagania **rozszerzające (R)** – obejmują wymagania z poziomów K i P oraz wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, dotyczące zagadnień bardziej złożonych i nieco trudniejszych, przydatnych na kolejnych poziomach kształcenia;
- Wymagania **dopełniające (D)** – obejmują wymagania z poziomów K, P i R oraz obejmują wiadomości i umiejętności złożone dotyczące zadań problemowych, o wyższym stopniu trudności.
- Wymagania **wykraczające (W)** – stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych.

Wymagania na poszczególne oceny szkolne:

ocena dopuszczająca – wymagania z poziomu K,
ocena dostateczna – wymagania z poziomów K i P,
ocena dobra – wymagania z poziomów: K, P i R,
ocena bardzo dobra – wymagania z poziomów: K, P, R i D,
ocena celująca – wymagania z poziomów: K, P, R, D i W.

I. Wymagania na poszczególne oceny

- a) **Wymagania konieczne** (na ocenę dopuszczającą) obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

Uczeń:

- odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi i odwrotnie,
- odczytuje współrzędne punktów zaznaczonych na osi liczbowej,
- dodaje i odejmuje liczby naturalne w zakresie do 200,
- mnoży i dzieli liczby naturalne w zakresie do 100,
- zapisuje liczby za pomocą cyfr rzymskich (w zakresie do 39),
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych,
- oblicza drugie i trzecie potęgi liczb naturalnych jedno- i dwucyfrowych,
- zna i stosuje właściwą kolejność działań w wyrażeniach dwudziałaniowych,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby trzy- i czterocyfrowe,
- sprawdza wynik odejmowania przez dodawanie,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
- mnoży pisemnie liczby dwu- i trzycyfrowe,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
- wykonuje dzielenie z resztą (proste przykłady),
- zna i stosuje cechy podzielności przez 2, 5 i 10,
- dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe,
- zna, rysuje i oznacza prostą, półprostą i odcinek,
- rozróżnia wzajemne położenie dwóch prostych i odcinków na płaszczyźnie,
- wskazuje, w prostych przykładach, odcinki prostopadłe i równoległe w figurach płaskich,
- rozwiązuje elementarne zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów,
- rysuje koła i okręgi,
- wskazuje i nazywa elementy koła i okręgu: środek, promień, średnicę, cięciwę, łuk,
- rozpoznaje, wskazuje, rysuje i mierzy kąty ostre, proste i rozwarte,
- posługuje się kątomierzem do mierzenia kątów wypukłych,
- podaje przykłady figur płaskich,
- wskazuje i nazywa elementy wielokątów: boki, wierzchołki, przekątne, kąty wewnętrzne,
- rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny,
- zna twierdzenie o sumie kątów w trójkącie,
- rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny,
- oblicza długości boków trójkąta równobocznego przy danym obwodzie,
- rozpoznaje odcinki, które są wysokościami w trójkącie,
- wskazuje wierzchołek, z którego poprowadzona jest wysokość, i bok, do którego jest ona prostopadła,
- rysuje za pomocą ekierki wysokości w trójkącie ostrokątnym,
- wskazuje boki prostopadłe, boki równoległe i przekątne w prostokątach i równoległobokach,
- oblicza obwody czworokątów,
- rozpoznaje i rysuje wysokości równoległoboku, trapezu,
- wskazuje trapezy wśród innych figur,
- rysuje trapezy przy danych długościach podstaw,
- wybiera spośród podanych figur te, które mają oś symetrii,
- zapisuje ułamek w postaci dzielenia,
- zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane,
- porównuje ułamki o tym samym mianowniku,
- rozszerza ułamki do wskazanego mianownika,
- skraca ułamki w prostych wypadkach,
- dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o jednakowych mianownikach,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o jednakowych mianownikach,
- w prostych przykładach dodaje i odejmuje ułamki ze sprowadzeniem ich do wspólnego mianownika,
- mnoży ułamek lub liczbę mieszaną przez liczbę naturalną z wykorzystaniem skracania,
- mnoży ułamki z wykorzystaniem skracania,
- znajduje odwrotności ułamków, liczb naturalnych i liczb mieszanych,

- dzieli ułamki z wykorzystaniem skracania,
 - zapisuje ułamek dziesiętny w postaci ułamka zwykłego,
 - zamienia ułamki zwykłe na dziesiętne przez rozszerzanie ułamka,
 - odczytuje i zapisuje słownie ułamki dziesiętne,
 - w prostych wypadkach zapisuje cyframi ułamki dziesiętne zapisane słownie,
 - dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym,
 - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych,
 - mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000,
 - mnoży pisemnie ułamki dziesiętne,
 - dzieli pisemnie ułamki dziesiętne przez jednocyfrową liczbę naturalną,
 - potrafi posługiwać się kalkulatorem (bez wykorzystywania funkcji pamięci),
 - zamienia jednostki czasu (godziny na minuty, minuty na sekundy, kwadransy na minuty, godziny na kwadransy),
 - zna podstawowe jednostki masy, monetarne (polskie) i długości,
 - zamienia mniejsze jednostki na większe,
 - oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych,
 - odczytuje dane z tabeli,
 - zamienia procenty na ułamki,
 - określa, czy zamalowano 25%, 50%, 75%, 100% figury,
 - oblicza pozostałą część jako procent całości,
 - odczytuje dane z diagramów w prostych wypadkach,
 - oblicza pole prostokąta jako iloczyn długości boków,
 - zna i stosuje wzór na obliczanie pola równoległoboku,
 - oblicza pole trójkąta przy danym boku i odpowiadającej mu wysokości,
 - odczytuje liczby całkowite z osi liczbowej,
 - zaznacza na osi liczbowej podane liczby całkowite,
 - rozróżnia i wskazuje elementy brył: krawędzie, wierzchołki, ściany boczne, podstawy,
 - rozróżnia graniastosłupy i ostrosłupy w otoczeniu oraz na rysunkach,
 - zna podstawowe jednostki objętości,
 - oblicza objętości brył zbudowanych z sześciątów jednostkowych,
 - oblicza objętość prostopadłościanu złożonego z sześciątów jednostkowych.
- b) **Wymagania podstawowe** (na ocenę dostateczną) obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.
- Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych):
- zaznacza na osi liczbowej punkty spełniające określone warunki,
 - zna i rozumie istotę zapisu dziesiętnego i pozycyjnego,
 - potrafi stosować skróty w zapisie liczb naturalnych (np. 3 tys.; 1,54 mln),
 - odczytuje liczby zapisane cyframi rzymskimi,
 - zapisuje wiek na podstawie podanego roku,
 - zna i stosuje w obliczeniach przemienność i łączność dodawania oraz mnożenia,
 - stosuje rozdzielność mnożenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu liczb dwucyfrowych przez liczby jednocyfrowe,
 - mnoży liczby zakończone zerami, pomijając zera przy mnożeniu i dopisując je w wyniku,
 - dzieli liczby zakończone zerami, pomijając taką samą liczbę zer na końcu w dzielnej i dzielniku,
 - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych,
 - zapisuje potęgi w postaci iloczynu,
 - zapisuje iloczyn tych samych czynników w postaci potęgi,
 - oblicza potęgi liczb, także z wykorzystaniem kalkulatora,
 - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem potęgowania,
 - oblicza wartość trzydziałaniowego wyrażenia arytmetycznego, zawierającego również nawiasy,
 - dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania tekstowego,
 - szacuje wynik pojedynczego działania dodawania lub odejmowania przez stosowanie zaokrągleń

liczb,

- stosuje szacowanie w sytuacjach praktycznych,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
- zna i stosuje cechy podzielności przez 3 i 9,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą i interpretuje wynik działania stosownie do treści zadania,
- wskazuje w zbiorze liczb liczby złożone na podstawie cech podzielności przez 2, 3, 5, 10,
- zapisuje liczbę dwucyfrową w postaci iloczynu czynników pierwszych,
- znajduje brakujący czynnik w iloczynie oraz dzielnik lub dzielną w ilorazie,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące punktów, odcinków, półprostych i prostych,
- wskazuje odcinki przystające,
- znajduje odległość między dwoma punktami,
- rozumie definicję koła i okręgu,
- stosuje znane własności koła i okręgu do rozwiązywania prostych zadań geometrycznych,
- rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty pełne, półpełne, wklęsłe i wypukłe,
- rozpoznaje kąty wierzchołkowe, przyległe i dopełniające do 360° ,
- rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów,
- szacuje miary kątów przedstawionych na rysunku,
- rysuje kąty o danej mierze, mniejszej niż 180° ,
- rozwiązuje elementarne zadania rysunkowe dotyczące obliczania miar kątów,
- oblicza wymiary figur geometrycznych i obiektów w skali,
- stosuje nierówność trójkąta,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów w trójkącie, stosując twierdzenie o sumie ich miar,
- oblicza obwód trójkąta, mając dane zależności między jego bokami,
- wskazuje różne rodzaje trójkątów jako części innych wielokątów,
- rysuje różne rodzaje trójkątów,
- rysuje za pomocą ekierki wysokości w trójkącie ostrokątnym i prostokątnym,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem wysokości trójkąta,
- rysuje kwadrat o danym obwodzie oraz prostokąt o danym obwodzie i danym jednym boku,
- oblicza miary kątów w równoległoboku,
- oblicza długość boku rombu przy danym obwodzie,
- rysuje równoległobok przy danym boku i danej wysokości prostopadłej do tego boku,
- rozpoznaje rodzaje trapezów,
- rysuje trapezy przy danych długościach podstawy wysokości,
- oblicza długości brakujących odcinków w trapezie,
- wskazuje poznane czworokąty jako części innych figur,
- wykorzystuje twierdzenie o sumie miar kątów w czworokącie do obliczania brakujących miar kątów w czworokącie,
- zapisuje w postaci ułamków rozwiązania elementarnych zadań tekstowych,
- doprowadza ułamki właściwe do postaci nieskracalnej, a ułamki niewłaściwe i liczby mieszane do najprostszej postaci,
- porównuje ułamki o takich samych licznikach,
- rozszerza ułamki do wskazanego licznika,
- znajduje licznik lub mianownik ułamka równego danemu po skróceniu lub rozszerzeniu,
- sprowadza ułamki do wspólnego mianownika,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o jednakowych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o różnych mianownikach,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o różnych mianownikach,
- oblicza ułamek liczby naturalnej,

- mnoży liczby mieszane, stosując skracanie,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych,
- dzieli liczby mieszane, stosując skracanie,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków,
- oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń na ułamkach zwykłych, stosując ułatwienia – przemienność i skracanie,
- zapisuje cyframi ułamki dziesiętne zapisane słownie,
- zaznacza ułamki dziesiętne na osi liczbowej,
- porównuje ułamki dziesiętne,
- zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne skończone,
- dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci,
- znajduje dopełnienie ułamka dziesiętnego do pełnych całości,
- oblicza składnik sumy w dodawaniu oraz odjemną lub odjemnik w odejmowaniu ułamków dziesiętnych,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z dodawaniem i odejmowaniem ułamków dziesiętnych,
- odczytuje z osi liczbowej brakujące ułamki dziesiętne,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych,
- dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez liczbę naturalną,
- dzieli pisemnie ułamki dziesiętne przez liczbę naturalną,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych i porównywania ilorazowego,
- zamienia jednostki zapisane za pomocą ułamka dziesiętnego na jednostki mieszane lub mniejsze jednostki,
- wykonuje działania na ułamkach dziesiętnych, posługując się kalkulatorem,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem jednostek, np.: koszt zakupu przy danej cenie za kilogram lub metr,
- przelicza jednostki masy, długości i czasu,
- oblicza upływ czasu między wskazaniem zegara z przekroczeniem godziny,
- rozwiązuje elementarne zadania dotyczące czasu z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach, na diagramach i w kalendarzu,
- rozwiązuje elementarne zadania z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach, na rysunkach, diagramach, mapach i planach,
- oblicza rzeczywistą odległość na podstawie mapy ze skalą mianowaną,
- oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych,
- rozwiązuje zadania tekstowe polegające na obliczeniu średniej arytmetycznej,
- określa, jaki procent figury zamalowano,
- oblicza 1%, 10%, 25%, 50%, 75% i 100% liczby naturalnej,
- zamienia procent na ułamek w prostych wypadkach,
- oblicza procent liczby z wykorzystaniem kalkulatora,
- redukuje jednomiany podobne znajdujące się po jednej stronie równania,
- oblicza wartości liczbowe prostych wyrażeń algebraicznych,
- sprawdza, czy dana liczba jest pierwiastkiem równania,
- rozwiązuje równania typu $2 \cdot x + 3 = 7$,
- na płaszczyźnie z wprowadzonym kartezjańskim układem współrzędnych odczytuje i zaznacza punkty o danych współrzędnych całkowitych,
- oblicza pola figur znajdujących się na kratownicy,
- wykorzystuje pole prostokąta do obliczania pól innych figur,
- mierzy przedmioty w kształcie prostokąta i oblicza ich pole,
- oblicza pole i obwód prostokąta przy danym jednym boku i zależności (ilorazowej lub różnicowej) drugiego boku,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta,
- oblicza pole równoległoboku i rombu narysowanych na papierze w kratkę z możliwością odczytania potrzebnych wymiarów,

- oblicza pole i obwód równoległoboku na podstawie danych długości boków i wysokości,
 - zna i stosuje wzór na obliczanie pola rombu z wykorzystaniem długości przekątnych,
 - rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem pól równoległoboku i rombu,
 - zna i stosuje wzór na obliczanie pola trójkąta,
 - oblicza pole trójkąta umieszczonego na kratownicy z możliwością odczytania potrzebnych długości,
 - oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych,
 - zna i stosuje wzór na obliczanie pola trapezu,
 - oblicza pole trapezu umieszczonego na kratownicy z możliwością odczytania potrzebnych długości,
 - wyznacza liczby przeciwne do danych,
 - porównuje liczby całkowite,
 - rozwiązuje zadania na podstawie danych przedstawionych w tabeli, na mapie pogody,
 - dodaje liczby całkowite jedno- i dwucyfrowe,
 - określa znak sumy dwóch liczb całkowitych wielocyfrowych,
 - oblicza za pomocą osi liczbowej różnicę między liczbami całkowitymi,
 - oblicza różnicę między wartościami temperatury wyrażonej za pomocą liczb całkowitych,
 - wykonuje proste działania dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb całkowitych,
 - rysuje rzuty graniastosłupów i ostrosłupów,
 - dobiera jednostkę do pomiaru objętości danego przedmiotu,
 - oblicza objętość prostopadłościanu i sześcianu jako iloczyn długości krawędzi,
 - rozumie pojęcie siatki prostopadłościanu,
 - rysuje siatkę sześcianu o podanej długości krawędzi.
- c) **Wymagania rozszerzające** (na ocenę dobrą) obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.
- Uczeń (oprócz spełniania wymagań koniecznych i podstawowych):
- stosuje rozdzielność mnożenia i dzielenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu i dzieleniu liczb wielocyfrowych przez jednocyfrowe,
 - zapisuje liczbę postaci podaną z 10^n bez użycia potęgowania,
 - wyznacza liczbę naturalną, znając jej kwadrat, np. 25, 49,
 - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem potęgowania,
 - zapisuje wyrażenia arytmetyczne do prostych treści zadaniowych,
 - dopisuje treść zadania do prostego wyrażenia arytmetycznego,
 - zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego w postaci jednego wyrażenia kilkudziałaniowego,
 - dodaje i odejmuje pisemnie liczby wielocyfrowe,
 - zna pojęcie wielokrotności liczb,
 - zna pojęcia liczby pierwszej i liczby złożonej,
 - zapisuje liczbę w postaci iloczynu czynników pierwszych,
 - dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby dwucyfrowe,
 - znajduje i mierzy odległość punktu od prostej i odległość między prostymi równoległymi,
 - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności koła i okręgu,
 - rozwiązuje zadania związane z mierzaniem kątów,
 - wskazuje kąty równe, które powstaną, gdy dwie proste równoległe przetniemy trzecią prostą,
 - rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów,
 - rozumie pojęcie kątów przystających,
 - oblicza miary kątów w trójkącie na podstawie podanych zależności między kątami,
 - wskazuje osie symetrii trójkąta,
 - rozwiązuje zadania z zastosowaniem własności trójkątów,
 - zna własności równoległoboku, rombu, trapezu, deltoidu i potrafi narysować ich wszystkie wysokości,
 - rozwiązuje zadania związane z rysowaniem, mierzaniem i obliczaniem długości odpowiednich odcinków w równoległobokach,
 - rysuje trapez o danych długościach boków i danych kątach,
 - potrafi klasyfikować czworokąty,
 - podaje przykłady wielokątów foremnych i określa ich własności,

- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby,
- wskazuje w zbiorze ułamków ułamki nieskracalne przy wykorzystaniu cech podzielności,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach,
- porównuje ułamki o różnych mianownikach,
- oblicza składnik w sumie lub odjemnik w różnicy ułamków o różnych mianownikach,
- rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o różnych mianownikach oraz porównywania różnicowego,
- oblicza ułamek liczby mieszanej i ułamek ułamka,
- oblicza brakujący czynnik w iloczynie,
- mnoży liczby mieszane i doprowadza wynik do najprostszej postaci,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem odwrotności liczb,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem dzielenia liczb mieszanych,
- oblicza wartości wyrażeń zawierających trzy i więcej działań na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych,
- porównuje ułamki dziesiętne ze zwykłymi o mianownikach 2, 4 lub 5,
- zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne nieskończone okresowe,
- oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych,
- zapisuje i odczytuje duże liczby za pomocą skrótów, np. 2,5 tys.,
- zaokrągla ułamki dziesiętne z określoną dokładnością,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach dziesiętnych,
- oblicza dzielną lub dzielnik przy danym ilorazie,
- potrafi posługiwać się kalkulatorem, wykorzystując funkcję pamięci,
- wyraża w jednej jednostce sumę wielkości podanych w różnych jednostkach,
- porównuje wielkości podane w różnych jednostkach,
- zamienia jednostki długości i masy z wykorzystaniem liczb dziesiętnych,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące czasu z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu,
- rozwiązuje zadania z wykorzystaniem danych zapisanych w różnych źródłach,
- oblicza, ile towaru można kupić za określoną kwotę przy podanej cenie jednostkowej,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem porównywania różnicowego i ilorazowego na podstawie danych z tabel,
- wykonuje obliczenia na podstawie planów i map,
- oblicza rzeczywiste wymiary obiektów, znając ich wymiary w podanej skali,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem średniej arytmetycznej,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania wielkości procentowych,
- rozumie pojęcie procentu jako ułamka całości,
- oblicza w prostych wypadkach, jakim procentem całości jest dana wielkość,
- zamienia procent na ułamek dziesiętny, a następnie ułamek dziesiętny na ułamek zwykły nieskracalny,
- zapisuje ułamek dziesiętny i ułamek zwykły o mianowniku 100 w postaci procentu,
- wykonuje obliczenia dotyczące porównywania ilorazowego i różnicowego, z wykorzystaniem danych z diagramów,
- przedstawia dane na diagramach,
- rozwiązuje równania typu $5 \cdot x - 1 = 3 \cdot x + 7$,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem zależności między prędkością, drogą i czasem w ruchu jednostajnym,
- na płaszczyźnie z narysowanym kartezjańskim układem współrzędnych zaznacza punkty, których współrzędne spełniają określone warunki,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta,
- podaje możliwe wymiary prostokąta o danym polu,
- oblicza wysokość równoległoboku przy danym polu i długości boku,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem pól i obwodów równoległoboku, rombu oraz deltoidu,

- rozwiązuje zadania z praktycznym wykorzystaniem pola trójkąta,
 - oblicza pola figur umieszczonych na kratownicy, które dadzą się podzielić na prostokąty, równoległoboki i trójkąty,
 - oblicza pole trapezu przy podanej zależności między jego bokami a wysokością,
 - rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem pola trapezu,
 - oblicza pole wielokąta umieszczonego na kratownicy, który da się podzielić na trapezy o łatwych do obliczenia polach,
 - wyraża pole powierzchni figury o wymiarach danych w różnych jednostkach,
 - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola,
 - porządkuje liczby w zbiorze liczb całkowitych,
 - oblicza temperaturę po spadku o podaną liczbę stopni,
 - oblicza wartość bezwzględną liczby,
 - rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb całkowitych,
 - wskazuje liczbę całkowitą różniącą się od danej liczby o podaną liczbę naturalną,
 - mnoży i dzieli liczby całkowite,
 - oblicza wartości wyrażeń złożonych z dwóch lub trzech działań na liczbach całkowitych,
 - podaje przykłady brył o danej liczbie wierzchołków,
 - podaje przykłady brył, których ściany spełniają dany warunek,
 - rozwiązuje zadania z zastosowaniem objętości prostopadłościanu i sześcianu,
 - rysuje siatkę prostopadłościanu o danych długościach krawędzi,
 - dobiera siatkę do modelu prostopadłościanu,
 - ocenia, czy rysunek przedstawia siatkę prostopadłościanu,
 - oblicza objętość prostopadłościanu, korzystając z jego siatki,
 - nazywa graniastosłupy na podstawie siatek,
 - rysuje siatkę graniastosłupa przy podanym kształcie podstawy i podanych długościach krawędzi,
 - dobiera siatkę do modelu graniastosłupa.
- d) **Wymagania dopełniające** (na ocenę bardzo dobrą) obejmują wiadomości i umiejętności złożone, o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych. Uczeń (oprócz spełniania wymagań koniecznych, podstawowych i rozszerzających):
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem potęgowania,
 - oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych (także z potęgowaniem), stosuje odpowiednią kolejność działań,
 - zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego z zastosowaniem porównania różnicowego i ilorazowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia,
 - uzupełnia nawiasami wyrażenie arytmetyczne tak, aby dawało podany wynik,
 - szacuje wynik wyrażenia zawierającego więcej niż jedno działanie,
 - rozszyfrowuje cyfry ukryte pod literami w liczbach, w działaniu dodawania pisemnego,
 - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
 - rozszyfrowuje cyfry ukryte pod literami w działaniu mnożenia pisemnego,
 - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
 - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem cech podzielności i wielokrotności liczb,
 - rozkłada na czynniki pierwsze liczby wielocyfrowe,
 - rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem cech podzielności, dzielenia pisemnego oraz porównywania ilorazowego,
 - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące prostej, półprostej i odcinka na płaszczyźnie,
 - wskazuje różne rodzaje kątów na bardziej złożonych rysunkach,
 - oblicza miary kątów przedstawionych na rysunku (trudne przykłady),
 - oblicza miary kątów między wskazówkami zegara o określonej godzinie,
 - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów i własności trójkątów,
 - rysuje romb za pomocą cyrkla i linijki,
 - rysuje równoległobok przy danych przekątnych i zawartym między nimi kącie,
 - rozwiązuje zadania z zastosowaniem własności czworokątów,
 - porównuje ułamki, wykorzystując relacje między uławkami o tych samych licznikach lub o takich

- samych mianownikach,
- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych,
 - porównuje ułamki zwykłe z ułamkami dziesiętnymi,
 - rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków dziesiętnych,
 - odczytuje brakujące liczby na osi liczbowej, gdy podane liczby różnią się liczbą miejsc po przecinku,
 - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z dodawaniem, odejmowaniem, mnożeniem i dzieleniem liczb dziesiętnych,
 - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem przeliczania jednostek,
 - rozwiązuje zadania wymagające działań na ułamkach zwykłych i dziesiętnych,
 - rozwiązuje praktyczne zadania wymagające obliczenia pola i obwodu wielokąta,
 - rozwiązuje praktyczne zadania wymagające wyznaczenia objętości brył,
 - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem rozkładu jazdy,
 - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące czasu i kalendarza,
 - rozwiązuje zadania, w których szacuje i oblicza łączny koszt zakupu przy danych cenach jednostkowych oraz wielkości reszty,
 - wykorzystuje funkcję pamięci w kalkulatorze do szybkiego obliczania wartości wyrażeń,
 - potrafi wymyślić strategię rachunkową w oparciu o prawa działań,
 - wyznacza rzeczywistą odległość między obiektami występującymi na planie i na mapie, posługując się skalą mianowaną i liczbową,
 - oblicza średnią arytmetyczną liczb całkowitych,
 - rozwiązuje zadania z zastosowaniem obliczania średniej liczb wyrażonych różnymi jednostkami,
 - oblicza sumę liczb na podstawie podanej średniej,
 - oblicza jedną z wartości przy danej średniej i pozostałych wartościach,
 - rozwiązuje zadania na podstawie danych przedstawionych na diagramie słupkowym i kołowym,
 - wyraża prędkość za pomocą różnych jednostek,
 - podaje liczby spełniające daną równość,
 - rozwiązuje proste równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą,
 - rozwiązuje zadania praktyczne związane z obliczaniem pól prostokątów,
 - oblicza pola figur złożonych z prostokątów, równoległoboków i trójkątów umieszczonych na kratownicy, odczytuje potrzebne wymiary,
 - rozwiązuje zadania praktyczne związane z polem trójkąta,
 - oblicza wysokości trójkąta prostokątnego przy danych trzech bokach,
 - oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu,
 - oblicza drugą podstawę trapezu, gdy dane są: wysokość, podstawa i pole,
 - rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola,
 - porównuje powierzchnie wyrażone w różnych jednostkach,
 - zamienia jednostki pola,
 - rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania różnicowego i dodawania liczb całkowitych,
 - rozwiązuje zadania polegające na odczytywaniu z osi liczbowej liczb różniących się od podanych o daną wielkość,
 - oblicza potęgę liczb całkowitych o wykładniku naturalnym,
 - rozwiązuje zadania z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych, również z wartością bezwzględną,
 - rysuje siatki graniastosłupów i ostrosłupów, również z zastosowaniem skali,
 - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące graniastosłupów i ostrosłupów,
 - porównuje własności graniastosłupa z własnościami ostrosłupa,
 - zamienia jednostki objętości,
 - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem objętości,
 - oblicza wysokość prostopadłościanu przy danej objętości i krawędziach podstawy,
 - rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem siatki sześcianu,
 - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące siatek graniastosłupów.
- e) **Wymagania wykraczające** (na ocenę celującą) – stosowanie znanych wiadomości i umiejętności

w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych.